

09.02.2022

COMUNICAT DE PRESĂ

Banii europeni vor ocoli sute de școli dezavantajate; reacția Guvernului este cerută de urgență!

Suntem într-o perioadă în care începe Programul Național de Reducere a Abandonului Școlar (PNRAS), finanțat prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) - program de importanță crucială, când sub efectul pandemiei sute de mii de elevi nu au putut participa la ore online, iar rezultatele la testele PISA dovedesc o scădere constantă a calității învățământului din țara noastră.

Pe acest fond, Asociația Human Catalyst demonstrează că în programele naționale, școlile cele mai dezavantajate sunt excluse de la șansa de a fi sprijinite cu bani din PNRR pentru a-și diminua decalajele. Organizația este cunoscută mai ales pentru documentarea unei noi forme de excluziune în educație „Fenomenul Brăila” și crearea IRSE indicele de risc socio-educational – și a realizat pe baza datelor statistice oficiale, o nouă cercetare tip raport, lansată azi, ce conține o ierarhie a celor mai dezavantajate 750 de școli din România în anul 2020 (750 de unități de învățământ urmează a fi selectate de către Ministerul Educației și finanțate în cadrul PNRAS, până la 31 martie 2022 – termen stabilit în PNRR).

Raportul cu titlul „Programul Național pentru Reducerea Abandonului Școlar (PNRAS) prin Planul de Redresare și reziliență (PNRR), încă o șansă ratată?” demonstrează că metodologia avută în vedere de Ministerul Educației pentru a selecta școlile în care se va investi prin PNRAS, omite 112 dintre cele mai defavorizate școli din țară. De asemenea, studiul scoate în evidență situații concrete, care susțin o serie de temeri întemeiate că finanțarea destinată reducerii abandonului școlar nu va ajunge acolo unde este cea mai mare nevoie.

Față de aceste dovezi au reacționat solidar cu Asociația Human Catalyst și copiii din școlile dezavantajate, într-o mobilizare rar întâlnită ca dimensiune, ONG-uri din toată țara: **Platforma socială, Asociațiile Elevilor din Constanța, Timiș, Bacău, Maramureș, Vâlcea, București și Ilfov, Federația Părinților și Aparținătorilor Legali din România „FePAL”, Asociația Centrul Rromilor „Amare Rromentza” și Asociația „Ține de Noi” – reprezentând deopotrivă elevi, părinți, comunități de romi, experți în servicii sociale și în educație - însușind 250 de organizații.**

„Din nou ne aflăm în fața unei politici educaționale adresate elevilor dezavantajați care, în fapt, nu ajunge tocmai la aceștia. Vezi cele mai recente programe de acest tip: „Masă caldă în școli”, Remediere pentru elevii care nu au avut acces la educație online, tablete pentru elevi. Câte dintre școlile dezavantajate din țară sunt cuprinse? Câți copii cu adevărat defavorizați beneficiază de acestea? Ministerul Educației nu ne poate răspunde onest la aceste întrebări, poate și pentru că selecția nu a fost făcută având la bază date reale, validate, despre situația copiilor și școlilor din comunitățile marginalizate vulnerabile”- susține doamna Laura Greta Marin de la Asociația Human Catalyst.

Lipsa accesului la educație și calitatea precară a învățământului, aspecte recunoscute oficial în România, accentuează inechitățile sistemului de educație și generează probleme endemice ale învățământului preuniversitar românesc, dintre cele mai vizibile și severe efecte identificate fiind:

- Abandonul școlar – cu o rată de 1,3%, la nivelul învățământului preuniversitar, la nivel național, dar cu diferențe mari între regiunile de dezvoltare (0.9% în Regiunea București-Ilfov și 1,9% în regiunea centru) – în scădere în 2019 față de 2015.

- Rata de părăsire timpurie a școlii și formării profesional - în creștere, în 2020 față de 2019, de la 15,3% la 15,6% (după mai mulți ani de scădere).
- Copiii în afara școlii, număr estimat la circa 300.000 la nivelul învățământului preuniversitar.

Raportul nou lansat relevă faptul că:

a. Pe fondul politicilor publice defectuoase polarizarea școlilor românești s-a adâncit în ultimii ani (intervalul 2015-2019), concomitent cu o deplasare generală spre zona școlilor defavorizate, numărul unităților foarte avantajate, avantajate și mediu favorizate a scăzut, crescând, în schimb numărul școlilor defavorizate și foarte defavorizate.

b. Ministerul Educației utilizează în PNRAS, Mecanismul de Avertizare Timpurie în Educație (MATE) care, conform raportului, ridică o serie de probleme:

1. Nu măsoară corect și obiectiv gradul de defavorizare a (tuturor) unităților de învățământ de stat care cuprind ciclul gimnazial;
2. Nu permite selectarea unor intervenții adecvate și adaptate nevoilor specifice ale fiecărei unități de învățământ;
3. Nu poate contribui, în aceste condiții, la îmbunătățirea participării la educație în mod vizibil, influențând pozitiv indicatorii naționali și europeni în perioada de implementare – respectiv, reducerea abandonului școlar și, cu precădere, a părăsirii timpurii a școlii.

Constatăm pe baza unor argumente detaliate, că instrumentul utilizat de Ministerul Educației pentru selectarea și validarea școlilor - MATE - este neverificat prin compararea cu alte instrumente similare, iar modelul de intervenție promovat este unul ce nu ia în calcul factorii cei mai importanți care influențează mediul educațional (lipsesc complet din peisaj familia și comunitatea, determinante în succesul/șecul școlar). Prin urmare, gradul de prioritate la finanțare al școlii stabilit cu o metodologie lacunară, exclude de la șansa de a fi selectate în PNRAS multe dintre școlile dezavantajate, situate în comunități cu populație săracă și grad înalt de marginalizare din punct de vedere socio-economic.

Raportul arată că 112 școli dezavantajate NU se regăsesc pe lista școlilor înscrise și validate pentru finanțare în cadrul PNRAS, document publicat recent de Ministerul Educației.

„Cele patru federații care se regăsesc în Platforma Socială – FONSS, FONPC, Caritas și Dizabnet și reprezintă 225 de ONG-uri din social privesc acest raport cu mare îngrijorare, deoarece problematica gestionată de noi în social e mult agravată de miile de copii vulnerabili și/sau dizabilitați care, pentru că nu au acces la educație, nu vor avea în viitor posibilitatea de a avea o meserie. Astfel problemele sociale ale României se vor adânci. Lipsa investiției de acum, va însemna investiție mult mai mare și pe termen mai lung, în viitor”- susține doamna Diana Chiriacescu, director al FONSS - Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Servicii Sociale și reprezentant al Platformei Sociale.

„Educația din România nu se rezumă doar la școlile „bune” și elevii premianți. Pentru a avea o educație de masă care să ne susțină creșterea economică este absolut necesar să ne uităm la disparitățile din sistem, la abandonul școlar, la rata de analfabetism funcțional și la excluziunea educațională, ulterior, socială. Fie că vrem sau nu să recunoaștem, aceste probleme merg mână în mână și soluția vine din a le trata cu servicii sociale integrate”- declară Răzvan Orășanu, reprezentant al Asociației „Ține de noi”.

De altfel, din analiza longitudinală a 4.584 de școli efectuată de Human Catalyst pe ultimii 6 ani școlari, observăm că:

- unitățile școlare defavorizate sunt concentrate în special în zonele marginalizate din punct de vedere economic și social ale României, iar șecul școlar se asociază cu o multitudine de factori de context din afara școlii – vezi în literatura de specialitate teoriile mediului educațional.

· De asemenea, ponderea elevilor aflați în situația de risc de abandon școlar crește progresiv și direct proporțional cu gradul de marginalizare a localității.

· Totodată, școlile cu mai puțin de 300 de elevi din localități defavorizate socio-economic au dificultăți semnificative în a atrage și menține personal didactic calificat.

„Privim cu îngrijorare lista celor mai dezavantajate școli din țară și constatăm că sunt preponderente în această categorie, tocmai școlile cu procente mari de elevi romi, din comunitățile sărace de romi în care noi lucrăm. Este total inacceptabil ca selecția PNRAS să nu ia în considerare criteriul identificat ca fiind printre cele cu influența cea mai mare asupra calității educației și eșecului școlar - elevii romi din comunități vulnerabile cu grad înalt de marginalizate” – este opinia doamnei dr. Delia Grigore, reprezentantă a Asociației Centrul Rromilor „Amare Rromentza”.

Menționăm că în studiu regăsiți și „**Prototipul școlii defavorizate**”: aceste unități de învățământ se află în zone marginalizate socio-economic, cu acces redus la servicii și utilități de bază, populația din localitate este în situație de sărăcie (de diverse grade), școlile au procente semnificative ale elevilor de etnie romă (declarați oficial sau nu), instituțiile publice locale dispun de venituri minime sau deloc pentru investițiile necesare în educație, familiile au un grad scăzut de educație și nu pot oferi susținerea de care au nevoie copiii pentru a obține rezultate școlare cel puțin satisfăcătoare, în aceste școli crește concentrația de cadre didactice suplinitoare și navetiste, iar alocările bugetare nu sunt suficiente, în special în acele unități care au mai puțin de 300 de elevi.

„Nu ne permitem să lăsăm niciun copil în urmă. Copiii de astăzi vor fi viitorii plătitori de pensii, iar ei trebuie să aibă acces la educație de cea mai bună calitate pentru a ține piept declinului demografic abrupt cu care ne vom confrunta în viitorul foarte apropiat, când vor începe pensionările în rândul generațiilor de „decreței”. 2030 e aproape. PNRAS trebuie să utilizeze toate instrumentele testate și funcționale cum este IRSE pentru identificarea școlilor care pierd copii în afara sistemului de educație. Nu este prea târziu să construim politici publice bazate pe date solide de cercetare, prin care să scadă rata de abandon școlar”- declară doamna Corina Atanasiu, reprezentanta FePAL cu privire la rezultatele acestui raport.

„Este nevoie de măsuri concrete, urgente, care să asigure echitate și incluziune în școlile din România. Toți elevii trebuie să aibă parte de educație de calitate, iar statul trebuie să livreze politici publice echitabile și adaptabile în funcție de probleme, pentru a combate abandonul școlar și analfabetismul funcțional, exact în școlile care înregistrează cele mai mari procente, după cum ne arată raportul realizat de colegii de la Asociația Human Catalyst, ale cărui recomandări le susținem în totalitate”- susțin elevii, prin vocea Arianei Dudună, reprezentant al Asociației Elevilor Constanța.

De altfel, în studiu se formulează o serie de recomandări și soluții propuse de societatea civilă, pe care Ministerul Educației și MIPE ar trebui să le analizeze cu atenție.

Cei care lansează semnalele de alarmă către Ministerul Educației și Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene ca urmare a apariției acestui raport își exprimă și întreaga disponibilitate de a participa la dezbateri cu decidenții, în vederea clarificării oricăror aspecte și, de asemenea, aduc la cunoștință intenția de a monitoriza în perioada imediat următoare demersurile privind selecția finală a școlilor beneficiare PNRAS, precum și fazele ulterioare ale programului finanțat prin PNRR.

Asociațiile semnatare își exprimă așteptarea ca, printr-o finanțare orientată către școlile aflate în cel mai înalt grad de risc socio educațional, clivajul privind echitatea în educație să fie, într-adevăr, diminuat.

Raportul integral cu anexele aferente poate fi vizualizat și descărcat, aici:

RAPORTUL - <https://hartairse.humancatalyst.ro/storage/app/public/docs/1644310278.pdf>

ANEXA 1 - Școli avantajate validate PNRAS

<https://hartairse.humancatalyst.ro/storage/app/public/docs/1644255933.pdf>

ANEXA 2 - Școli dezavantajate neincluse PNRAS

<https://hartairse.humancatalyst.ro/storage/app/public/docs/1644256053.pdf>

ANEXA 3 - Ierarhia celor mai dezavantajate 750 școli din România

<https://hartairse.humancatalyst.ro/storage/app/public/docs/1644256333.pdf>

Pentru detalii poate fi contactată doamna Laura Greta Marin la office@humancatalyst.ro și laura@humancatalyst.ro

Demers susținut de:

- **Diana Chiriacescu**, coordonator Platforma Socială, (secretariat@platformasociala.ro)
- **Ariana Dudună**, Președinte Asociația Elevilor din Constanța, (office@asociatieelevilor.ro)
- **Alexia Marinescu**, Președinte Asociația Elevilor din București și Ilfov, (asociatieelevilor.aebi@gmail.com)
- **Natanael Iriciuc**, Președinte Asociația Elevilor din Timiș, (timis@asociatieelevilor.ro)
- **Patrisia Moraru**, Președinte Asociația Vâlceană a Elevilor, (asociatia.ave@gmail.com)
- **Cristina Miculaiciuc**, Președinte Asociația Elevilor din Maramureș, (asociatieelevilormm@gmail.com)
- **Corina Atanasiu**, Președinte, Federația Părinților și Aparținătorilor Legali din România, (parinti@fepal.ro)
- **Delia Grigore**, președinte Asociația Centrul Rromilor „Amare Rromentza” (rromano@amarerrromentza.org)
- **Răzvan Orășanu**, Președinte Asociația “Ține de Noi” (office@tinedenoi.ro)